I. N. J.

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA,

DE

PETECHIIS FEBRIUM MALIGNARUM,

Quam

IN ALMA ac PER-ANTIQUA GERANA,

DEO BENEDICENTE,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

REVERENDISSIMO & ILLUSTRISSIMO DOMINO,

DOMINO

PHILIPPO WILHELMO,

S.R.I. COMITE de BOINEBURG,

SACRÆ CÆSAREÆ MAJESTATIS CONSILIARIO INTIMO & CAMERARIO, nec non METROPOLITANARUM ECCLESIARUM MOGUNTINÆ & TREVIRENSIS CANONICO CAPITULARI SENIORE,

EMINENTISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS MOGUNTINI CONSILIARIO INTIMO, ac CIVITATIS TERRITORIIque ERFFURTENSIS PRO-PRINCIPE, &c. &c.

Conſenſu & Auctoritate Ampliſſimæ Facultatis Medicæ,

PRÆSIDE

D. LUDOVICO FRIDERICO JACOBI,

Electoris Moguntini Archiatro, Prof. Chym. æſtumatiſſimò, & Aſſeſſore Ordinario, &c.

DN. PATRONO, PRÆCEPTORE ac PROMOTORE æternùm devenerando,

PRO LICENTIA

Summos in ARTE MEDICA HONORES, & PRIVILEGIA DOCTORALIA more Majorum ritè & legitimè capeſſendi,

Publicæ Eruditorum Ventilationi exponet

LAURENTIUS THEOPHILUS Luther/

Erfurtenſis Practicus,

IN AULA COLLEGII MAJORIS

Die 5. Martij, 1707.

ERFORDIÆ, Typis Joh. Henrici Groſch/ Academ. Typograph.

Reverendiſſimo, Illuſtriſſimo, Magnificentiſſimoque Domino,

DOMINO

PHILIPPO WILHELMO,

S. R. I.

COMITI de BOINEBURG,

Sacræ Cæſareæ Majeſtatis Conſiliario Intimo & Camerario, nec non Metropolitanarum Eccleſiarum Moguntinæ & Trevirenſis Canonico Capitulari Seniori, Eminentiſſimi Principis Electoris Moguntini Conſiliario Intimo ac Civitatis Territorijque Erffurtenſis Pro-Principi, &c. &c.

Domino Meo Gratioſiſſimo,

HANC DISSERTATIONEM INAUGURALEM

D. D. offert ac conſecrat

Cliens humillimus

AUTHOR

Πάντα σὺν τῷ Θεῷ.

PROŒMIUM.

TOtum Æterni Genitoris opus haud leviſſimis indies jactari mutationibus, quotidiana nobis teſtatur experientia, ſplendidiſſima enim cæli ſidera ſuos patiuntur Eclipſes: Aêr ſtupendiſſimis crebrò agitatur turbinibus, terra contremiſcit, Mare ferociſſimis diſturbatur procellarum fluctibus, ut non rarò tot fortiſſimorum oppidorum everſiones, & proh dolor! tot Regionum ruinæ ac clades ſequantur. Quid dicam de Compendio Macrocosmi Microcosmo homine, nonnè iisdem, ſi non omnibus, ſaltem pluribus ſubjacet viciſſitudinibus? Dum omnes ejusdẽ partes, ſuos quoq; patiuntur Manes, Caput enim & Cerebrum, ex communi ſententia, Mentis arx, & ſenſuum Emporium, benigniſſimo cum Sole

(cor volo) Apoplexiam, Epilepſiam, Vertiginem, Palpitationem &c. imò omnium Virium ſummum experitur collapſum. Alibi ſangvis, Nectar illud purpureum, fons vitæ, varias ſuſtinet turbas, Coagulationes, Diſſolutiones inordinatas fermentationes, & quis omnes enumerabit inſultus? Plura quid dicam, tota hominis natura variis impugnatur hoſtibus, tanto cum impetu irruentibus, ut ſæpè ſæpiùs tota hominis machina ſubvertatur. Unicum ex his ut tangam, nempè Febres Malignas Petechiales, quas clades humano generi nō inducunt, ut etiam maximam hominum partem hæ corripiant, naturam humanam invertant, & Jugulum vitæ petant. Quarum quoque conſiderationem uberiorem, hîc loci nobis proponere placuiſſet, niſi hactenus ſufficienti ſcrutinio à plurimis eſſent ventilatæ, adeò ut non opus eſſe cenſeamus uberiorem & majorem harum aggredi enucleationem. Proinde arridet nobis, loco Speciminis Inauguralis ſaltim iſtarum Petechias enucleare, & Lectoris placidæ Cenſuræ ſubmittere, hacce tamen Methodo, ut omnia pro majori elucidatione, atque perſpicuitatis cauſa, ad quatuor cauſarum genera reducamus, & primò in cauſa formali Nomina earum, definitionem, nec

non

non Differentias inſinuemus: Simulque quâ ratione ab aliis maculis differant, & nunc Priſcis etiam Medicinæ Proceribus fuerint cognitæ & perſpectæ expendamus. In cauſa verò Materiali ſubjectum ex quo & in quo, ſumus expoſituri,& ſic materiam,quæ Petechias generat,ſignificaturi, deinde in cauſa efficiente ipſum movens, quod ſcilicet materiam ad ambitum Corporis protrudendo Petechias progenerat declaraturi, ultimò in cauſa finali, quid Petechiæ præmonſtrant, quantum licebit manifeſtaturi. Defectum autem ingenij noſtri, in re tam arduâ ſtatim in limine agnoſcimus, atque eapropter æqui Lectoris Benevolentiam nobis exoramus. Te verò Æternum Numen,cui omnia mea debeo, ſupplex veneror, ut mentis meæ imbecillitati ſuccurrere, meaque incepta,in Nominis Tui Gloriam, & multorum ægrotorum ſalutem dirigere quam clementisſimè digneris.

TH. I.

PEtechias Malignarum Febrium, cujuscunque ſint conditionis & ordinis,ut harum ſymptomata exiſtentes, impræſentiarum ſaltem tractare placet, etſi quoque nobis non ignotum ſit, has vix conſiderari poſſe, niſi ſimul morbus conſideretur,Petechia verò vox eſt,neque Græcis,neque

Arabibus, nec Latinis Medicinæ Scriptoribus perſpecta: Eâ tamen frequentisſimè Itali utuntur, hinc Medici etiam Vocabula Petechiarum, Peſtechiarum, peſtichiarum, & peticularum uſurpant, unde verò hæc vox derivetur, non adeò planum eſt: *Fracaſtorij* opinio & Mens eſt, quod peticulæ mutatis quibusdam literis à puncticulis ſint dictæ, ſimiles enim ſunt pulicum puncticulis. *Mercurialis* ſentit à pulicibus petechias deductas: Pulicem quippe Italorum Gens *pidochietto*, & *pedicello* nominare conſvevit. Derivationem petechiarum à pulicibus nos etiam deſumimus, quamvis Eædem alias ſortitæ ſint appellationes, ſiquidem *puncticulæ, lenticulæ* & *purpureæ*, & *maculæ pulicares* ab Authoribus appellantur.

TH. II.

Puncticulæ, ob cauſam modo datam, quia puncturis ſive ictibus pulicum ſimiles exiſtunt: *Lenticulæ*, quod lentium figuram & magnitudinem repræſentent: *Purpureæ*, à colore purpureo, *Maculæ* denique *puliares* ob cauſam modo allatam, ſæpè vibices, ſive ſtigmata ex pulicum morſibus contracta ſequuntur. Germani peculiare non habent, ſed vel genericô utuntur vocabulô, & petechias gifftige und Peſtilentziſche Flecken nominare ſolent; vel ſanè Italorum voce contenti, eas Petechien appellitant.

TH. III.

His præmisſis Definitionem petechiarum aggredior; definiens illas, quod ſint maculæ cutis, inſtar pulicum morſus & ſtigmatum indè relictorum venenoſitatem peſtilentium malignarumque febrium, in quibus ſolis videntur, patefacientes, à tono fibrarum cutis debili, indeque harum ulteriori ex corpore tranſpiratione impedita,

dita, variantes ratione coloris pro varia humorum & veneni maligni indole ortæ: Sparſimque modo in hac, modo in illa, interdum exiguâ cutis parte conſpicuæ.

TH, IV,

Non ignorandum, nos hic veras & propriè dictas petechias definire, non autem illas, quæ ὁμονύμως tantum petechiæ ſunt, natura verò & definitione petechiarum carent, quales ſunt maculæ, quæ in febribus quibusdam effloreſcunt, petechijs, colore figura, & magnitudine non abſimiles: Hæ enim à rerum ignaris, pro veris petechijs haberi ſolent, cum tamen malignitatis indices re verâ non ſint, ſed ſimplicis duntaxat efferveſcentiæ ſangvinis, qui contagij & virulentiæ expers eſt.

TH. V,

Alexander Maſſarius l 5. Prax. c. 25. ſcribit petechias transmiſſiones eſſe materiæ venenatæ ad cutem: Quod quidem verum eſt, nos quoque in ſenſu cauſali concedimus, quoniam ex transmiſſione malignorum humorum naſcuntur, in ſenſu verò formali non item. Non enim effectus per ſuam cauſam efficientem definiri poteſt, quia hæc extra illius eſſentiam eſt. *Hieronymus Mercurialis l. 5. Prax. c. ult. ait.* eruptiones eſſe pravorum humorum, factas â natura, profundum corporis expurgnate, quod rurſus cauſaliter tantùm loquendo verum eſt: Non autem ſi formaliter de Petechiis agamus. Anguſtior propterea definitio ſuo eſſe definito videtur, cum non omnes petechias includat, neq; omnibus applicari poſſit, competit enim petechiis Criticè duntaxat factis, non illis, quæ ſymptomaticè, vi ebullientium humorum emergunt, plerisque Recentiores petechias ad ἐξανθήματα ἢ ἐνξανθήσιας ἐκφύματα καὶ ἐκθύματα referunt neque id immerito: Sunt enim hæc Vocabula apud *Hipp.* & *Galenum* adeò generalia,

ut

ut ambitu ſuo quasvis efflorefcentias, & papulas cutis complectantur dicta ἀπὸ τῦ ἐξανθεῖν ab efflorefcendo; quod pullulent & emergunt per ſumma; Item ἀπὸ τῦ ἐκφύσεως, quod eſt ut *Galenus Comm. 3. in l. 3. Epid. t. 51.* interpretatur, ἐξορμᾶν, erumpere, Item ἀπὸ τῦ ἐκύειν, quod edere ac producere ſonat. Obſervandum autem duplex ἐξανθημάτων genus eſſe; Unum quod cutis tantum colorem mutat, alterum in quo puſtulæ quædam eminentiores in cute erumpunt, quod propriè ἐκθύματος nomen ſibi vendicat. Quemadmodum ex loco *Galeni modo allegato* colligitur. Innuit enim Galenus, ἐκθύματα tubercula eſſe, quæ cutem in tumorem attollunt, ad genus autem prius petechiæ pertinent, non item ad poſterius.

TH. VI.

Differentiæ petechiarum ſumuntur à quantitate, eâque tùm continuâ, tùm diſcretâ; à qualitate & quidem potisſimum à colore figura: à tempore apparitionis: durationis, modo eruptionis & materiæ.

TH. VII.

Ratione *quantitatis continuæ*, aliæ ſunt *majores*, aliæ *minores*, aliæ *minimæ*, quæ morſibus pulicum ſimiles: Ratione *quantitatis* diſcretæ & numeri, vel *frequentes* ſunt, *crebræ* atque *denſæ*: vel *raræ, paucæ, & hinc inde diſperſæ*. Ratione *coloris* variæ: nempè *rubræ, purpureæ, violaceæ, lividæ*, ſive *plumbeæ* vel *nigræ*: Ratione *figuræ*, aliæ *lenticulares* ſunt, aliæ punctum pulicum referunt, aliæ *latæ*: ut majores, quæ tamen rariores: Ratione *temporis*, mox in principio, mox in progreſſu apparent. Ratione *durationis*, aliquando diu permanent, & non niſi ſudore vel planè evaneſcunt, vel retrocedunt. Ratione *modi* nonnullæ Criticè, quædam ſymptomaticè, aliæ medio motu

exori-

exoriuntur: Alia celeriter, quædam tardè. Ratione *materiæ,* variæ ſunt petechiarum differentiæ, propterea etiam colores earum variant: quia à diverſis humoribus proficiſcuntur. Sunt autem maculæ variæ, quædam ſine morbo; nonnullæ non niſi in morbis conſpiciuntur. Sine morbo ſunt maculæ originales, lentigines &c. Cum morbo ſunt Vitiligines erythremata, ἐρυσιπελατώδεις & quæ in lue ♀rea, & elephantiaſi obſervantur.

TH. VIII.

Materia ex qua petechiæ generantur, dico quod ſint craſſæ exhalationes putreſcentis & ebullientis humoris in venis, quoniam propter ineptas particulas cutem penetrare non poſſunt. Ratio autem hæc eſſe videtur, quia fiunt ſine tumore, & quia cito generantur, citoque diſparent: quod tenuis diſſipatuque facilis materiæ, qualis vapor eſt, argumentum eſſe videtur: Ratione etiam hujus, quia materia petechiarum humoralis eſt, quod tum Authoritate, tum ratione probari poteſt: primò quidem Authoritate *Hipp. qui lib. de humor,* cauſas colorum cutis, non in Vapores, ſed in humores refert, qualis, inquit, eſt humor, talis in cute effloreſcit color. Et ulterius debemus fateri, quod omnes maculæ, quæcunq; tandem ſint, ab humoribus proficiſcantur. *Teſt. Galen. l. 3. de Sympt. Cauſ. cap. ult.* ergo & petechiæ. Nam quod de genere dicitur, de ſpecie quoque dici neceſſum eſt, quia ſæpius imò ſæpiſſime petechiæ aliquando retrocedunt, & præter opinionem evaneſcunt, quod certe fieri propterea videtur, quoniam illa maligni humoris portio, quæ viam ad cutem quærebat, à Via ſua avocatur, & ad aliam transfertur. Rationes quidem plures hic adducere poſſem, verum cum omnia ſatis pateant ex jam recenſitis, non opus his eſſe arbitror.

TH. IX.

Itaque Concludimus, materiam petechiarum in genere eſſe humorem: in ſpecie autem tum ſangvinem, tum bilem, tum pituitam. Variant enim petechiæ in colore. Neceſſum igitur, varios quoque humores earum generationi occaſionem præbere. Id quod ipſe quoque *Angelutius non procul à fine libri de nat. & curat. malign. febr.* ingenuè fatetur, cum ſcribit, rubentes petechias fieri à ſangvine, albicantes à phlegmate: flavas & virides à bile: nigras à melancholia. Cæterum humores iſti potiſſimum ſecundum tenuiores ſuæ ſubſtantiæ portiones petechias producunt. Cujus rei quadruplex dari poteſt argumentum, 1) quia petechiæ cito fiunt, citoque diſparent 2) quia cutem in tumorem non attollunt. 3) quia facile retrocedunt 4) quia pharmacis diaphoreticis & ſudoriferis *promptè* deleantur.

TH. X.

Speciale petechiarum ſubjectum, in quo & copioſè & frequeter conſpiciuntur, certæ ſunt cutis partes. Primum quidem ea, *quæ dorſum tegit:* hæc enim adeò interdum puncticulis ſcatet, ac ſi urticis cæſa, vel acubus compuncta, vel à pluribus demorſa fuiſſet pulicibus. Cauſa eſt duplex: Una quia dorſum calidum: & quidem tum nativo tum aſcititio calore, Nativo: quoniam carnoſum & ſangvineum fontis caloris, nempe vaſis ſangviferis manifeſtioribus vicinum. Aſcititio: quoniam ægri; præſertim qui debiliores ſunt, quales in malignis peſtilentibusque eſſe febribus ſolent, ut plurimum in dorſum decumbunt: adeò ut non paucis ob humores, & fuligines calidiores acrioresque factas exulceretur. Ubi autem calor major, ibi cutis rarior, laxior

& va

& vaſa ejus patentiora, ita ut per ea aliena materia facile ad cutem fluere poſſit. Altera,quia dorſum Venam cavam & arteriam magnam habet vicinas. Hæc enim vaſa, quia ampliſſima, ſecundum dorſi longitudinem deſcendunt, hujusque propaginibus dorſum largiter perfundunt. Crebro quoque petechiæ *in pectore* apparent; idque propter numeroſos ramos, quos à vena cavâ& aorta mutuatur, minus tamen crebro, quam in dorſo, quoniam pectus ſæpe denudatur: præſertim in febribus. Unde materia repercutitur, vel ſaltem liberè exire prohibetur, frequenter petechiæ *in collo* eſſe ſolent: quoniam cutis illius eſt rara, laxa & mollis &c. in *brachiis, cubitis* ac *manibus* rariores ſunt, paucioresque quia brachia aeri expoſita. In *cruribus* videntur magis: quoniam plerumque recta. Minus tamen quam in thorace: quia à fonte venenatæ materiæi diſtantiora. *Facies* ferè libera à petechiis,tum quia perpetuò nuda: tum quia longius à ſede materiæ morbificæ remota.

TH. XI.

De *materia* petechias generante, deque *ſubjecto*,in quo potisſimum locum habent jam conſtat. Dicendum modò *de cauſa efficiente*: hoc eſt,de illa cauſa,quæ materiam generatã adCutem ablegat.Ea verò in genere *Natura* appellatur: in ſpecie autem tonus fibrarum debilis. Illa enim laceſſita atque irritata noxios humores tùm ad loca alia,tùm crebrò etiam ad cutem protrudere ſolet, & ectypum morbo proprium ibi pingit. Hic a. iſtas ulterius emovere minor eſt. Sed hic quæritur,quonam motu petechiæ fiant Criticone,an ſymptomaticô,an mixto? Ad hanc quæſtionẽ reſpondetur, & critico, & ſymptomatico & Mixto,Critico quidem:cum petechiæ non in principio: ſed in progreſſu febris malignæ,& quidẽ dieCritico,vene-

natâ

materiâ non quidem perfectè vereque concoctâ (concoqui enim verè ob malignitatem nequit) attamen frænatâ mitigatâ, caſtigatâque, & ad meliorem ſtatum redactâ, cernuntur, idque vel cum ſolutione, vel diminutione ſaltem morbi venenati notabili effectuque digna. Notandum tamen, criticam petechiarum eruptionem perquam raram eſſe, idque propter cauſam modo allatam, quoniam materia morbifica ejusdem eſt perverſitatis & malitiæ, ut ei domandæ, & à ſinceriore melioreque humorum maſsâ ſegregandæ natura utplurimum ſit impar. Quare motus iſte, quo per μεταστασιν virulentæ materiæ ad cutem petechiæ conſtituuntur, ſymptomaticus ferè eſt. Fit enim à naturâ, vel à copiâ vel à pravitate materiei provocata, idque ſtatim per initia morbi, die non critico, ante edomitam correctamque materiam. Unde eſt, ut nullô cum juvamine petechiæ tunc ſe ſe exſerant.

TH. XII.

Antequam ad Cauſam finalem aceedamus, coronidis Loco diſpicere placet, quænam cauſa ſit illarum petechiarum, & in genere illarum macularum, quæ demum poſt mortem in cadaveribus cernuntur? Petechias enim & ante mortem, & paulo poſt eam in malignâ correptis febre apparere, rerum Magiſtra docet experientia. Defunctorum enim cadavera nonnunquam commaculari, αὐτοψία in peſte exſtinctis, veneno ſublatis, aquâ ſubmerſis, & laqueo ſuffocatis, oſtendit. Eſt autem cauſa conſideranda duplex: *Materia & efficiens: Materia in genere* humor eſt. Nam *Galen. lib.3. de ſympt. cauſ. c. ult. ſcribit*, cutis maculas præternaturales, ab humorum vitio proficiſci. In *ſpecie* verò vel ſangvis vel pituita, vel bilis flava, vel Melancholia. Variant quippè maculæ coloribus, ideoque neceſſum

ceſſum eſt, ut variæ etiam earum materiæ ſtatuantur. Hæ autem materiæ ut plurimùm tenuiores ſubtilioresque humorum in vaſis deliteſcentium portiones ſunt, & tales, quales in vaſis erant, effunduntur in cutem: extravaſatæ autem coagulatæ & refrigeratæ livorem contrahunt; unde cutis lividis, nigrisque defædatur coloribus: uti in ſtrangulatis & ſuffocatis apparet. Vel non tales, quales erant prius, ſed quales noviter factæ erumpunt: Quemadmodum patet in veneno necatis: Veneno; inquam, vehementi, & admodum violento, quod intra parvi temporis ſpatium ſuam operationem exercet, humoresque corrumpit, ut inde vel flavo, vel viridi, vel nigro, vel livido colore corporis partes inficiantur.

TH. XIII.

De *cauſa efficiente* litigatur, & quo modo, & qua ratione humores iſti poſt hominis obitum ad cutem perveniant, ambigitur. Nam *alij* hujus delationis cauſam eſſe facultatem expultricem ſtatuunt; *Quidam* eam calori reſiduo asſignant; Nonnulli humores ſpontè ad cutem deferri arbitrantur. Verum *prima ſententia* ab oſtio aberrat, quatuor de cauſis, primò: quia in corpore exanimato nulla amplius eſt anima, & conſequenter etiam nulla animæ facultas; niſi contradictionem velis implicare, & corpus ſtatuere anima privatum, quod tamen aliquam animæ virtutem in ſe contineat: aut dicere, reſiduam eſſe virtutem & operationem in corpore, à quo tamen ipſum principium operans, & ſine quo facultas operandi eſſe non poteſt, diſceſſerit. Deinde, quia hâc ratione iſtud introduceretur abſurdum, quod vis expultrix in corpore enecto vegetior eſſet, fortiorque, quàm in vivo. Præſupponimus enim corpus demum poſt mor-

tem maculis fæcundatum eſſe, non ante. Quare ſi efficiciens cauſa referretur ad facultatem expultricem, ſequeretur me herculè, eam validiorem eſſe in defuncto, quam in vivente corpore. Quod enim expultrix non potuit ad cutem protrudere in vivo, in demortuo, ſecundùm hanc quidem ſententiam potuit abundè. Tertiò, qnia expultrix non operatur, niſi ſtimulata, ſtimulari autem dicitur, cum ſentit alicnum, hoc eſt, quod ſibi vel quantitate grave, vel qualitate inimicum, vel utrâque moleſtum. At nullus neque animalis, neque naturalis ſenſus ineſt cadaveri, ergò falſum, quod expultrix in eo dominetur, & vitioſos humores ad circumferentiam à centro ejiciat. Quartò: quia poſt mortem, & caloris vitalis, & actionis vitalis facta jactura, ſine quibus organis nulla omninò facultas agere poteſt, ergò neque expultrix. *Secunda & tertia opinio* non in omnibus, ſed quibusdam tantum cadaveribus defendi poteſt Quapropter cauſam macularum, quæ cadaveribus ſuperveniunt, non unam in omnibus, ſed aliam in aliis eſſe arbitramur. Nam quæ violentiùs hinc inde moventur, trahuntur, contunduntur, premuntur, aut ab alto cadunt, venarum patiuntur rupturam, ex quibus ſangvis egreditur, egreſſus coagulatur, refrigeraturque & lividis aut nigris maculis cutem inquinat.

TH. XIV.

Concludimus ergò, materiam macularum cadaveribus ſupervenientium humores eſſe extravaſatos & in cutem effuſos: eosque aut ſub formâ & ſpecie ſua adhuc ſervatos: vel leviter ſaltem ob frigerationem & concretionem, mutatos: quemadmodum in ſuſpenſis, aquâ ſubmerſis, alitervè ſuffocatis, & nonnullis, qui morbo aliquo, malignitatis tamen experte, ſunt exſtincti, apparet,

aut

aut planè corruptos atque depravatos : uti videre licet in iis, qui ob aſſumptum venenum, vel intus in corpore genitum, fato conceſſerunt. Horum enim aliqui virent, quidam flavent: nonnulli nigricant: alij livent: aliove fœdati colore conſpiciuntur: & quidem vel in corpore toto, vel aliquibus duntaxat in locis: pro ut maſſa humorum vel tota, vel tantum ſecundum partem à priſtina eſt forma dejecta. Ad hæc aut unô tantum colore ſunt infecti: aut maculis diverſorum colorum deturpati: Sc: pro conditione veneni, & qualitate humorum, qui depravantur. Efficientem verò cauſam, quæ faciat, ut humores poſt obitum ad cutem ferantur, eſſe dicimus, vel res vaſorum tunicas rumpentes, eorumve orificia reſerantes: vel ſanè colorem relictum qui ſua ad ambitum corporis evaporatione tenuibus humoribus & ichoribus anſam præbet, ut cum non amplius à retentrice regantur, ſed hinc inde oberrendo ductum & quaſi filum ac nutum caloris ſequantur.

TH. XV.

Petechiarum cauſam finalem & primùm prognoſin quod attinet, ſciendum, Petechias ſemper characteres eſſe præſentis malignitatis & virulentiæ humorum. Unde non niſi in malignis & peſtilentialibus febribus animadvertuntur. Nam inter propria earum ſigna ab authoribus recenſentur: ita ut ubi petechiæ conſpiciuntur; ibi etiam vel peſtilens, vel alia maligna & venenata febris dominari dicatur. Sed videamus quid ex *differentiis* ſuprà traditis prædici debeat. *Quantitatem* ergo quod attinet, docent quidam ſcriptores, *multas* & *magnas* bonas eſſe, *paucas*, contrà & *parvas*, malas. Illas enim indicare venenatam materiam á centro ad cir-

cum-

cumferentiam expelli: has verò naturæ imbecillitatem in expellendis noxiis portendere. Verum hoc prognoſticum perpetuæ Veritatis non eſt. Non enim magnæ & multæ petechiæ ſemper bonæ; neque parvæ & paucæ ſemper malæ. Illæ quippe interdum magnam ſolum materiei virulentæ in venis viſceribusque ebullientis copiam ſignificant? Cujus ratione periculum imminet, ne forſan natura ſuccumbat. Unde experimur, multos, etiam copioſisſimè obortis petechiis, fato concedere. Quare ſoli petechiarum quantitati temerè non fidendum, ſed alia quoque ſigna perpendenda. Hæc enim ſi vel omnia vel pleraque ſaltem bonum præſagiant, quantitas etiam boni nuncia credenda: Sin præmonſtrent malum, hujus quoque index quantitas dicenda. Quanquam affirmare liceat, petechiarum eruptionem propterea malam eſſe perpetuò, quod malignam in corpore materiam denotet. Bonum autem propterea, quia ſalubrius eſt, materiam hanc ad exteriora moveri, quam intus in corpore detineri: Licet enim per petechias virulenta materia radicitùs raró exſtirpetur: Portio tamen illius evellitur, quâ demptâ, natura non nihil ſublevatur, reliquamque ſarcinam levius fert atque facilius.

TH. XVI.

Colores quod ſpectat, ſunt *rubentes* petechiæ omnium tutisſimæ: quia mitior earum cauſa; nempè ſangvis. Deteriores ſunt, quæ *virides* & *flavæ*, pejori quippè ex cauſa genitæ. Pesſimæ, quæ *lividæ, violaceæ*, & præſertim quæ *nigræ*. Mortis enim ut plurimum notæ ſunt propediem ſecuturæ: quantum verò ad *tempus apparitionis* & *modum eruptionis*, nimirum quæ ante 7. diem, ſymptomaticæ

ptomaticæ ſunt: *quæ in morbi progreſſu*, criticæ, cum ſcilicet die criticâ, prægreſſa aliquâ materiei melioratione, & ſubſecuta ægrotantis alleviatione factæ. *Symptomaticæ* malæ ſunt quia fiunt ab ὀργασμῷ malignorum humorum, naturam ante tempus, cum ſcilicet eos nondum correxit & mitigavit, ad excretionem ſollicitantium. *Criticæ* contrà bonæ ſunt: præfertim ſi fiant cum ſudore, quia fiunt ex naturæ intentione, die criticâ, prægreſsâ materiei mitigatione & correctione, factaque ejusdem à reliquis humoribus ſequeſtratione & translatione ad συμφέροντα χωρία, diverſas ſcilicet cutis partes.

TH. XVII.

De *Tempore Durationis* ſi ſermo ſit: videntur illæ petechiæ deteriores eſſe, *quæ retrocedunt, breviq́ue evaneſcunt*: Innuunt enim vel naturam avocari à cæpto expulſionis opere: vel malignitate materiei ita oppugnari debilitariquc ut continuare expulſionem nequeat: vel interiora quaſi uri, ut in modum cucurbitularum humores ad ſe trahere videantur. E contrario meliores judicantur, *qui aliquandiu perſeverant*, donec vel cum, vel ſine ſudore diſcedant. Ratio eſt, quoniam ſignificatur, naturam in opere ſemel inchoatô perſiſtere: nec pati, ut ad partem aliam, eamque nobiliorem, cum diſcrimine ægrotantis, ſeducatur: Eſſe etiam materiâ ſuperiorem, nec ita laborare, ut eam profligare non poſſit. Petechiæ repreſſæ periculum vitæ adferunt. In cujus rei fidem *Foreſtus lib. 6. de febribus obſervat. 39.* elegantem & memoriâ dignam Hiſtoriam recenſet; qui deſiderat; legat. Ut paucis comprehendamus, quæ hactenus dicta, petechiæ uberius, colore rubræ, quantitate copioſæ, motu Critico, cum ſudore, per totum cor-

C pus

pus, aut majorem ſaltem illius partem egredientes, & aliquandiu perſiſtentes, idque ſine gravibus accidentibus ſecuritatem pollicentur, ut ut etiam malæ cauſæ ſigna ſint. Contrà, vitæ periculum minantur, quæ lividæ violaceæ, aut nigræ, quæque erumpunt ſymptomaticè quantitate paucâ, in principio morbi, nullo cum levamine decumbentis.

TH. XIIX.

Antequam ad *Curationem progrediamur*, operæ pretium videtur, illorum examinare ſententiam, qui contendunt, petechias malas eſſe perpetuo, neque ullas criticas eſſe dicendas; Rationes adducunt varias, quas hic brevitatis cauſa omitto, alias totum volumen conſcribere deberem, nec pluribus rationibus etiam opus eſt, confitentem quendam ex adverſariis habemus, & accedentem noſtræ ſententiæ, cum ſcribit: petechias vel ſalutem, vel mortem, vel utramq; & tempore, & quantitate & qualitate deſignare. Item cum ait: Petechias in principio pullulantes pernicioſas eſſe, quod magnum humorum ὀργασμον & malignitatem ſignificent, naturâ graviter laborante, nondumque concitatos humores pravos vincendos ac placandos aggreſſâ. Quomodo enim, inquit, idem, tanti humorum impetus malignitasve, tam brevi horarum curriculo reprimi, reſtinguique poteſt, à natura hinc inde diſtractâ, quare quia die non contingunt criticô, nec à natura rectè operante inſtituuntur, meritò ſuſpecta eſſe debent. Ex quibus patet, petechias, quæ in principio ſtatim die non Criticò, nondumque caſtigatâ materiâ morbificâ effloreſcunt, pernicioſas eſſe, eas vero, quæ in morbi progreſſu, & maxime quæ in ſtatu, cum materiâ correctâ & mitigatâ, die critico erumpunt, ſalutem polliceri.

TH.

TH. XIX.

Nunc ad Curationem. Petechiæ ratione formæ ſuæ conſideratæ, quatenus Symptomata ſunt in genere mutatarum qualitatum, neque Curationem neque præſervationem requirunt. Nam Curatio ſecundum *Galenum lib. 12. M. M. c. 1.* debetur morbis: præſervatio cauſis morbificis: quibus è medio ſublatis ſymptomata & conſecutivê etiam petechiæ evaneſcunt. Quia tamen, cum pullulant petechiæ, ad cauſam earum reſpicimus, idcirco primum in *genere* diſpiciemus, *an iis apparentibus naura juvanda ſit, an quieſcendum?* Deinde *in ſpecie* ſequentes tractabimus quæſtiones I. *ſi natura in expulſione petechiarum juvanda. quibus mediis id præſtandum?* II. *An extruſis jam petechiis venam ſecare liceat, nec ne?* III. *An iisdem in cute exiſtentibus catarcticis utendum pharmacis?*

TH. XX.

Generalem ergo Quæſtionem quod attinet, tres de illa ſententias reperimus. *Prima eorum* eſt, qui ſtatuunt, erupsionem petechiarum, quocunque tempore & modô contingat, perpetuo juvandam, promovendamque eſſe: Utunturque ad defenſionem placiti ſui duobus fundamentis, utrisque ex Hippocrate petitis. Primum habetur *Aph. 21. Sect. I.* ubi inquit *Hipp.* quæ educere decet, per ea loca educenda eſſe, quæ & conferentia ſunt, & ad quæ natura vergit. Secundum extat *Aph. 25. Sect. ubi Hipp.* monet, eryſipelas ab interioribus partibus verò ad exteriores, bonum. Quapropter cum petechiæ neque utiles ſint, quomodo etiam emicent, neque morbi aut ſymptomatis urgentioris ullam rationem habeant; Sed notæ duntaxat exiſtant, intus

furi-

furioſè ebullientium & malignè putreſcentium humorum, ſinendas potius eſſe, quam ullô auxilio tractandas: Spontè enim diſparituras, ebullitione maſſa ſangvineæ ſedatâ, & malignitate febris acciſâ; quorum utrumque non macularum exitu largiore procuratur (hoc enim potius eſſet augere ebullitionem & putredinem malignam, à qua proficiſcuntur petechiæ) ſed remediis aliis, de quibus Practici in curatione febris malignæ præcipere ſolent.

TH. XXI.

Quibus Mediis Natura in petechiarum eruptione juvanda? Si petechiæ Criticô motu erumpant, vel propter naturæ infirmitatem, vel materiei copiam erumpant inſufficienter: Suadent Artis proceres, ut univerſalibus præmiſſis, Natura in expulſione juvetur: Juvatur autē partim *internis*, partim *externis* remediis: *Interna* ex eorum albô ſunt quæ διαφορητικὰ καὶ ἱδρωτικὰ nuncupantur. Fugienda autem, præcalida, Febrilem enim calorē in malignis augent: quodſi quædam eorum modum in calore excedant, frigidorum admiſtione temperari debent. Verum præter Diaphoreticam & hidroticam virtutem etiam cardiacam habeant oportet, quâ & Naturam confortent, & malignitati fortiter reſiſtant: more eorum quæ alexipharmaca, alexitheria, alexicaca, & antidota nominari ſolent. Talia ex *ſimplicibus* ſunt *Radices* Angelicæ, Imperatoriæ, Petaſitidis, pimpinella, Ariſtolochiæ, Gentianæ, Helenii, Dictamni, vincetoxici carduibenedicti, valerianæ, Zedoariæ, Acori, Scorzoneræ, *herba* Scordii, Veronicæ, Scabioſæ, Rutæ, Betoniæ, Meliſſæ, Polii. *Semina* citri, Napi fæniculi, Baccælauri, & Juniperi, Ad hæc ficus, Lentes, cornu cervinum, terra ſigillata, Lapis Bezoar. &c.

&c. *Aquæ* item ſtillatitiæ ſimplicium enumeratorum, & præter eas, aqua calendulæ, aq. Apij. aq. Serpill. aq. Bardanæ. *Ex Compoſitis* verò aquæ Theriacales, Theriaca Androm. Mithridatium Damocrat. Antidotum Mathiol. Diaſcordium Fracaſtorii, Electuarium de ovo Maximil Imperatoris, pulvis Saxonicus, pulvis rubeus Cæſar. contra peſtem, & his ſimilia alia, ex quibus variæ concinnari formulæ queunt utpote pulveres, Julepi, decocta infuſiones, emulſiones &c. *Externa Præſidia* videntur duplicia: quædam cutem laxantia, atque aperientia, nonnulla petechiarum materiam ad eam allicientia. Cutem laxant atque aperiunt aër calidus: frictiones molles cum pannis calefactis; inunctiones calidæ ex oleo chamomelino, anethino, lilior. alborum, amygdalorum dulcium &c. Materiam Petechiarum ad cutem trahunt cucurbitulæ & Veſicatoria. Cucurbitulæ vel cum vel ſine ſcarificatione applicantur, rectius autem cum ſcarificatione, & quidem pluribus in locis: dorſo præſertim. Brachiis & femoribus, ſi materia ſit copioſa: Veſicatoria admoventur Brachiis, & cruribus. Eorum materia ſunt cantharides, flammula Jovis, ranunculus eſula, allium, cepa, ſcylla, ſemina erucæ, ſem. ſinapi fermentum acre, fimus columbinus, anſerinus, nitrum &c.

TH, XXII.

An Petechiis apparentibus vena ſit ſcanda?

An Veneſectio in febri petechiali adminiſtranda, hic non quæritur. Quæritur ſolùm, an, ſi adminiſtranda, petechiis jam apparentibus adminiſtrari debeat? de hac autem quæſtione in utramque partem diſputari poteſt: *Primò*, quia omni ſtudio cavendum, ne venæ-

ſectione Naturæ motus, quô maligni humores à partibus internis, adeoque ab ipſo centro ad cutem, partem ignobilem, longisſimeque à corde diſſitam, & publicum totius corporis emunctorium, ablegantur, impediatur. *Secundô*, quia Venæ-Sectione materia petechiarum remeare cogitur ad interiora. Nam venis majoribus per ſangvinis detractionem exinanitis, fit, ut ſangvis è vaſis minoribus, quæ habitum corporis rigant, trahatur in majora, ſicque materiæ malignæ & expulſio, magnô cum vitæ diſcrimine, prohibeatur: *Pro affirmando* autem nos hanc adducimus rationem, quia Natura Sarcinâ, quâ premebatur, exonerata fit robuſtior, ac quod reliquum eſt materiei, fortius expellit. Nobis ſimpliciter, & abſolutè aliquid ſtatuere religio eſt, quare diſtingvendum putamus.

TH. XXIII.

Præſupponimus autem neceſſariam eſſe Venæ ſectionem idque ob magnum aliquod vitium ſangvinis fluxilis, vel in ſubſtantia, vel in quantitate: vel in qualitate vel in motu: & vires ita comparatas, ut executionem vacuationis ſangvinis tolerare queant. Hinc rurſus diſtingvimus inter eruptionem petechiarum criticam & ſymptomaticam: Critica, ut ex præcedentibus conſtat, fit die Critico, in febris progreſſu, materia à naturâ victâ, cum εὐφορία decumbentis. Eſtque vel perfecta vel imperfecta; Ex quibus illa quidem malignam materiam totam exhaurit, quod tamen admodum rarò contingit, nec niſi cum materia pauca eſt & tenuis, aut multa quidem: Sed fortiter per multas petechiarum Myriades in collo, dorſo pectore, brachiis, cruribus, & clunibus expulſa: Hæc verò partem ejus in corpore relinquit,

quit, quod plerumq; accidit: Symptomatica per initia ſtatim excitatur materiâ adhuc exiſtente crudâ:& quidem non ex Intentione ſpeciali naturæ, ſed vi materiei invenis ebullientis, ac vel copiâ, vel virulentâ qualitate Naturam ad expellendum ſollicitantis, ſine alleviatione ægri.

TH. XXIV.

In Critica ergò à Venæſectione abſtinendum, nec Natura, quamdiu petechias protrudit, turbanda, ſive Eruptio illa perfecta ſit, ſive imperfecta. In perfecta namque criſi vult *Hippocr. Aphor. 20. Sect. 1.* nihil movendum, nihil novandum, nihil irritandum eſſe, ſed Naturæ benè laudabiliterque operanti totum negotium committendum: In actu imperfectæ Criſeos ſimiliter Natura minimè ab officio diſtrahenda: Sed finis motus inſtitutus exſpectandus, & cum vacare ceſſavit Natura, quod relictum, convenientibus mediis eradicandum. Quæ enim nos dicimus, *Galenus* ſuô calculô jamdudum confirmavit: Sic enim in *Comment. Aphorismi allegati* ſcribit: ubi integra perfectaque criſis facta eſt, vel adhuc fit, totum negotium Naturæ permittere, nihilque nos novare oportet. Ubi verò Criſis imperfecta eſt, quod deficit, ſupplere convenit: Rationem ſubjungit ex *Aphor. 12. Sect. 2.* quia quæ poſt Criſin relinquuntur in morbis, recidivas facere conſueverunt. In ſymptomatica verò petechiarum eruptione Venæ-Sectio neutiquam ſuſpendenda: Cum enim in ea petechiæ ab inſigni ſolum ſangvinis ebullitione, & malignorum putreſcentiumque humorum fervore oriantur, nihilque levaminis ægro adferant, ipſarum cauſa neceſſaria præſidia neutiquam omitti debent. Neque timendum, ne materia ſangvinis miſſione ad interiora revocetur. Non enim ita exhauriuntur vaſa, ut famelica

lica

lica fiant, & aliunde à venis ſcilicet ambitum Corporis irrigantibus, ſangvinem attrahere cogantur, (talis namq; evacuatio in febribus malignis, ratione virium, quæ vehementer à Venenata materia affliguntur, locum non habet) ſed redundantia duntaxat ſangvinis tollitur, ut quemadmodum *Galen. Lib. II. Meth. Med. c. 15.* loquitur, Natura levata, exoneratаque reſiduum quod eſt facilius ſuperet, atque expellat.

TH. XXV.

An erumpentibus petechiis purgante uti pharmaco liceat?

Ad rectam hujus quæſtionis deciſionem eâdem opus eſſe diſtinctione videtur, quam modò in Venæ Sectionis adminiſtratione adhibuimus. Nam ſi petechiæ apparent criticè, à purgatione plane abſtinendum: præſertim cum venenata materia ſufficienter educitur: niſi forſan factâ Criſi, aut alvi ad ſit conſtipatio, ut primarum viarum urgeat impuritas. Tum enim vel ſuppoſitorium immittere, vel clyſterem infundere, vel ἐκκοπρωτικὸν aſſummere licebit.

TH. XXVI.

In Criſi imperfecta, ne recidivam patiatur æger, materiei reſiduum vel ad cutem, ad quam ipſa quoq; natura inclinat, propellendum, vel ſi hoc ob ejusdem tonum debilem fieri nequeat, per alvum egerendum Catarcticis mitibus atque benignis, quibus ea admiſceri poſſunt, quæ veneno adverſantur, & pravam ejus qualitatem oppugnare queunt.

TH. XXVII.

Cum verò in principio, & ſymptomaticè eminent purgationem minimè prohibent, ſiquidem quod ſemper præſupponimus, illius adſit indicans: Nihil enim

juvant

juvant, ſed effectus ſolum ſunt furentis & turgentis materiæ, quam, etiam *Hippocrate* & *Galeno* conſentientibus, expugnare licet, idque eo magis, quoniam maligna eſt & Venenata, veramque concoctionem non admittit.

TH. XXIIX.

Adhibenda autem non helleborata, aut ſcammoneata Diagrydiata, vel draſtica alia: quoniam cum materia turgeat, & ob tenuitatem fervorem atque ebullitionem facilè educatur ὑπερκαθάρσεις, & fluxus colliquativi promptè excitantur: Sed mitioribus contentos nos eſſe convenit, v. g. rhabarbaro, agaricô, ſenâ, tamarindis, myrobalanis, ſyrupo roſato ſolutivo, melle roſaceo ſolutivo, ſyr. diaſen: ſyr. de Cichorio cum Rhabarbaro, ſyrup. de Rhabarbaro ſolutivo, electuario lenitivo, Diacatholicone & ſimilibus: quibus his omnibus palmam præripiunt ☿ dulc. aut hic cum buthyro ♁ leviter fixatus, tam ad alvum & miaſmata reſpiciens & ⦶ta: quatenus ſacharata non omnibus ſemper tuta: quæ quiſquilias malignæ febris evacuabunt, neque tamen vim aliquam viribus inferent. Plura qui deſiderat, Autores citatos, (è quibus etiam hæcce, quæ de gravisſimo affectu hoc pro pagellarum anguſtiâ dixi, me delibaſſe ingenuè fateor) evolvat:

Quod potui feci, ſuperis ſint cætera curæ.

Deus omnipotens ægrotantibus largiter aſſiſtat, & medicorum dirigat cogitationes, ut prodeſſe ſemper ſtudeant, cui ſit Laus & gloria in ſempiternum.

COROLLARIA.

AN peſtis tantum ab aëre venenato? an etiam à pravo pernicioſô tum cibô, tum potu oriatur;

II. Sitne omnis peſtis neceſſariò cum febri conjuncta?

III. An febris peſtilens intenſione duntaxat & vehementiâ putredinis ab aliis putridis febribus differat? Non nemini affirmativa placet. At nobis negativa probabilior videtur.

IV. Num in vivente animali ex inſigni humorum corruptione venenum generari queat? Affirmantem tuetur antiquitas: confirmat effectus: probat curandi ratio

V. Intercedatné inter peſtilentialem & malignam febrim numerica tantum differentia, an etiam ſpecifica? Specificè has febres inter ſe differre arbitramur.

VI. Utrum Epithemata locum habeant in febre lenticulari? petechiis jam apparentibus, nonnulli damnant, metuentes, ne petechiæ repercutiantur. At nos illorum uſum neutiquam improbamus modo non vehementer refrigerent, aut adſtringant neque actu frigida applicentur. Roborant enim, Naturam faciuntque ut petechias fortius validiusque expellat.

VII. Adferantne aliquid opis atque utilitatis in peſte & maligna febri Medicamenta Veſicatoria. Etſi quidem Veſicatoria hiſce in affectibus eô locô habeant, quô vitioſæ haberi nuces ſolent, nobis tamen, ſiquidem dextrè & opportunè adhibentia, minimè diſplicent.

VIII. An omnes Symptomaticæ exeretiones inutiles ſint & vitioſæ? N.

FINIS.

Errata.

pag. 3. lin. 5, pro ſuos leg: ſuas p. 5. lin. 2. pro nunc num p. 6. lin. 17. pro puliares pulicares ead. p. lin. 20. nomen eſt omiſſum ead. p. lin. 28. pro plerisq; pleriq; ead. lin. pro ἐνξανσηστιας, ἐξανθησιας p. 8. l. pro τὺ. τῦ. ead. p. lin. ἰχυειν, ἰχθύειν

CUm Te commendet Megalandri Stemma Lutheri,
Tantò Atavò dignus crederis eſſe Nepos:
Dum tentas febres eradicare malignas,
Cordati meritò dona Medentis habes:
Perge, reportabis laudabile Nomen, erisque
Gloria ſic generis magna aliquando tui

αὐτοσχεδ.

D.Georg. Chriſt. Petri ab Hartenfelſ/
Sacri Palat. Cæſ. Comes, Conſiliarius & Archiat. Electoral. Mog. Conſul primarius & Phyſicus Erfurtenſis, Univerſitatis & Fac. Med. Senior, hujusque p. t. Decanus, P.P. & P.L.C.

MArtius hoſpitiis latitantes Martis alumnos
Evocat, in campos committit & urget utrinque,
Ut pugnæ ſubeant diſcrimen & ampla reportent
Præmia, queis forſan victoria contigit alma.
Martius aſt aliam Tibi jam jam monſtrat arenam,
In qua cum doctis confligere jusſit Apollo
Te, viresque tuas certando intendere cunctas.
Quin & Apollo tuæ nunc pugnæ præſidet ipſe,
Ut Tibi deproperet victuro laurea ſerta.
Gratulor eventum felicem: grator adepta
Præmia; morborum ſemper Tu ſis quoque victor.

Ita deproperabat

Juſtus Veſti Med. D. Pathol. P.P.
ejusque Facult. Aſſeſſor.

QVis ſis nunc Medicus, qualis quantusque futurus
Edocet excellens ſpecimen mi Fautor amande!
Dulcia præſtabit tandem Geranus Apollo,
Omine felici fortunent Numina cæptis
Sit Praxis felix precor & Tua fama perennis!

Hiſce paucis Nobilisſimo & Clarisſimo Dn. Doctorando gratulari voluit

Joannes Philippus Eyſelius, Med. D. Anatom. Chir. & Bot. P.P. Fac. Aſſeſſ. Ord. P.L.C.

Is ſemper dignus laude eſt, qui nocte dieque
Scit maculas animi delere & corporis omnes,
Quæque ſolent utrique nocere & lædere parti.
Haud minimas laudes inde ergo meretur & ille,
Qui novit mentis vitare & corrigere iſtas,
Te Primum noviſſe ſatis, ſpecimen probat illud,
Mi Luthere Tuum; nunc præſtes, opto ſecundum,
Quilibet ut dicat, Te & Nomen & Omen habere.
Numinis ac Orbis Tibi erit ſic parta Corona:
Utraque ſit, Felix Tibi & aurea Sponſa petita!

PRÆSES.

So kan ein ſteter Fleiß doch nicht verborgen bleiben/
Er ſchwingt nach Adlers-Art ſich endlich doch empor.
Ob Neid/ und Hinterniß ſich wollen an Jhm reiben/
So haben ſie zum Lohn doch lauter Nichts darvor.
Diß wird **Hochwertheſter** recht wohl an Jhm erfüllet/
Da Er mit groſſen Ruhm auf den Catheder ſteigt:
Doch wird mein ſchwacher Kiel/ nicht eher ſeyn geſtillet/
Biß ſich der Purpur-Hut/ auf Seinen Haupte zeigt.
Jtzt iſt mein Wunſch/ daß Er durch dieſes Unterfangen
Hinfort viel tauſend Glück und Ehre mög' erlangen!

Mit dieſen Wenigen ſolte und wolte ſich dem Hn. Doctorando gehorſamſt befehlen

Erneſt. Wilhelm. Raabe/ Cant. S. Thomæ.

Longo cum multi quærant diſcrimine mentis
Vanum myſterium, quod tamen inter eos
Totius mundi mirandus Spiritus audit;
Hoc vocitant alii fortè Sophûm lapidem.
Et *Tibi* non ſimilem Gazam, patrone, paraſſe
Refert, nam neſcit fallere Te & alios.
Ut comitentur eam virtutis gloria, Fama;
Summus agat Rector; gratulor ex animo!

Hæc pauca non ut voluit, ſed ut potuit Doctiſſimo Diſputanti, Fautori ſuo honoratiſſimo adjecit

Joh. Gottofred, Walther/ Organ. ad D. Thom.